

בענין: הקובלנה נגד ד"ר סרגיי ספקטור

צו לפי סעיף 41 לפקודת הרופאים (נוסח חדש) תשל"ז - 1976

ביום 6.7.09 הגיש המשנה למנכ"ל משרד הבריאות קובלנה נגד ד"ר סרגיי ספקטור (להלן הנקבל). הקובלנה מיחסת לנקבל התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה לפי סעיף 41 (1) לפקודת הרופאים (נוסח חדש תשל"ז - 1976) (להלן הפקודה).

הרשעתו של הנקבל היתה בעבירת זיוף לפי סעיף 417 (אמצע) לחוק העונשין - 1977. הזיוף התבטא בשנוי שהנקבל עשה בטופס הסכמת לנתוח שהתייחס לאחד ממטופליו. הנקבל חוסיף לטופס בין השאר את המלים "הפרעות דיבור וזכרון, בעיות ריכוז והתכווצויות". לפי האמור בכתב האישום שבעובדותיו חודה הנקבל, הוא עשה כן לאחר שמטופל שנתח על ידו יצא מחנתו שבר אדם, ואשתו "תביעה את כעסה" על כך. הבנתו של הנקבל היתה שעומדת להיות מוגשת תביעה נגדו, והזיוף נעשה מתוך כוונה לשפר "את מצבו לקראת החליך המשפטי שצפה".

משגילתה אשת המטופל את הנעשה היא פנתה לגופים שונים, ובכלל זה לביה"ח הדסה (בו נותח בעלה), למשטרה ולפרקליטות ותלוננה על כך, ואולם היא נדחתה בקש תלונתה במשטרה נגונה בשל חוסר ראיות.

סופו של דבר שאשת הנקבל לא הרימה ידיה, הזיוף נחשף, וחוגש נגד הנקבל אישום פלילי בו הוא חורשע על סמך הודאתו. ההרשעה הניבה את החליך המשמעתי שנפתח בעקבות הקובלנה האמורה.

עם הגשת הקובלנה מינה שר הבריאות ועדה לפי סעיף 44 לפקודה עליה הוטל לשמוע את תגובת הנקבל ולחמליץ בפני שר הבריאות כיצד לנהוג בנקבל. בפני הועדה חודה הנקבל באמור בה, דבר שיייתר את הצורך לשמוע ראיות להוכחת עובדות הקובלנה. הדיון בקובלנה התמקד איפוא רק בשאלת הענישה המשמעטית שראוי להטילה בשל מעשי הנקבל. הועדה שמעה טענות ועיינה במסמכים שהוגשו לה וביום 13.8.09 היא העבירה לשר הבריאות דו"ח לפי סעיף 44 לפקודה ובו היא חמליצה להתלות את רשיונו של הנקבל לתקופה של שלושה חודשים "אשר יכול שאלה יהיו חופפים לתקופה שבה הנקבל ירצה את עבודות השירות שנגזרו עליו בפסק הדין".

דו"ח זה הועבר אלי משום שסמכויות הענישה המשמעטית לפי סעיף 41 לפקודה הואצלו אלי על ידי השר. הדו"ח נמסר לי ב- 18.8.09, ובאותו מועד חודע לי שהנקבל הפקיד את רשיונו באותו יום במשרד הבריאות כאות וסימן לכך שהוא "מתלה עצמו" מהרשיון ממועד זה, זאת עוד בטרם ניתנה החלטת סופית בענינו.

מכל החומר שהיה בפני הועדה עולה באופן ברור שכל הרשויות שטיפלו בפרשה זו התלבטו מאד בשאלה מהי הענישה שראוי להטילה על הנקבל. חמשותף לכולם (רשויות התביעה בבימ"ש, ביהמ"ש עצמו, רשויות הקבילה במשרד הבריאות, הועדה עצמה וקצינת מבחן שהגישה דו"ח

והמלצה לבימ"ש) היה שכולם העריכו את מעשה הנקבל כחמור מאד ואולם כולם סברו שצריכה להמצא דרך שהענישה שתוטל (במישור הפלילי כמו במישור המשמעותי) לא תטיח אמנם את חומרת המעשה מצד אחד, ואולם לא תהיה גם הרסנית לנקבל ולצבור, מצד שני.

גישה זו, שהיתה כאמור משותפת לכולם, הושתתה על הכח המצטבר של עובדות מרשימות, הכוללות בין השאר את רמתו המקצועית הגבוהה ומצילת החיים של הנקבל, שלא רק שאין לה מתחרה בישראל, אלא שהיא יכולה להתחרות עם מקביליה בחו"ל, את יחסו האנושי החם של הנקבל לכל מטופליו, את נכונותו להחלץ לעזרת כל הלוקה בצרה וצוקה בהם נדרשת עזרתו זאת ללא התחשבות ביום ובשעה בהם התגלו צרכים אלו, (ובהם לילות שבתות ומועדים), את נכונותו להקדיש למשימות הצלת חיים שעות ארוכות מאד יום אחר יום, את חריצותו, מסירותו, ואת היותו בולט בכל ההיבטים הללו על רקע הנוף הכללי של העוסקים במלאכות דומות.

שרות המבחן הגיש תסקיר לבימ"ש ולפיו הנקבל הוא רופא בן 50 שעלה ארצה מרוסיה ב- 1991. הוא מכהן כרופא בכיר במחלה הנוירוכירורגית בביה"ח הדסה עין כרם. עם עליתו אולץ לחזור ולעבור התמחות מקצועית בתחום הכירורגיה של בסיס הגולגולת. עיסוקו הוא עיסוק יחודי מאד של גידולים ופגעים אחרים במח. הוא מרצה בפקולטה לרפואה ונבחר מספר פעמים למורה מצטיין. התסקיר כלל את הערכת שרות המבחן ולפיה העבירה שבוצעה אינה מאפינת את אישיותו והתנהגותו של הנקבל, בכל הנסיבות הללו המליצה קצינת המבחן לבית המשפט להימנע מהרשעתו של הנקבל, ולהטיל עליו שרות של 300 שעות לתועלת הציבור.

ב"כ הנאשם החרה החזיק אחרי שרות המבחן, ולפי האמור בפסה"ד ביקש מביהמ"ש "להשתמש בשכל וברגש ... גם לטובת הנאשם עצמו וגם למען הצבור הנאשם מבצע חמישה-ששה ניתוחים מצילי חיים בשבוע, דבר שמעטים בעולם כולו מסוגלים לעשות הוא משמש משענת עבור מאות חולים ותפקידו ממש לעמוד בין החיים ובין המוות. את כל אלה עושה הנאשם מדי יום, מבוקר עד לילה". לדעתו יש מצבים בהם מתבקשת הכרת תודה גם במצב חריג בו אדם חטא. הוא הוסיף ואמר שהנקבל "נמצא בשורה אחת עם גדולי המוחות בעולם", את מלאכתו שיש בה התמודדות בסיטואציות של חיים ומוות, הוא מבצע ב"סבלנות ורגישות".

בפני ביהמ"ש הוצגו לא מעט מכתבי המלצה ותודה, בין השאר מטעם מנהל ביה"ח הדסה עין כרם שציין "את תרומתו של הנאשם ואת מומחיותו הספציפית שאין כמוה לרבים בארץ", ממנהל המחלקה הנוירוכירורגית המתאר את המוניטין של הנקבל שהוא "אחד מעמודי התווך של המחלקה", מדיקן הפקולטה לרפואה של האוניברסיטה העברית, ומנציגי ציבור שונים ובהם הרב פירר.

חרף כל אלו לא ראה ביהמ"ש אפשרות להמנע מהרשעה. הטעם שנתן לכך ביהמ"ש הוא ש"מדובר בנאשם שהנו רופא בעל תפקיד בכיר ביותר, מומחה בתחום בו אין רבים כמותו", הניתוחים אותם הוא מבצע כרוכים בסיכון ועל רקע זה יש חשיבות ליתן "הסבר מפורט" על כל סיכוניו וסיכוייו של הנתוח. "במקום להתגונן (נגד) תביעת רשלנות רפואית ... זייף הנאשם את טופס ההסכמה לנתוח מדובר במעשה חמור שיש בו כדי לפגוע באמון הניתן ברופאים ובאמון שניתן לתת

באמיתות המסמכים המצויים בתיקים רפואיים. בכל הנסיבות הללו, כך אומר ביהמ"ש "אין ספק שהנסיבות האנדוקרינולוגיות של הנאשם אינן גוברות על האינטרס הצבורי המחייב את הרשעה", והתוצאה היתה שביהמ"ש דחה את המלצת שירות המבחן וחרשע את הנקבל.

עם זאת ביהמ"ש הדגיש שלצורך העונש יישלח לתחשב מתוך במהות העבירה וחומרתה, ואולם יש לחבא בחשבון גם את הנסיבות המסוגרות. "האיוון בין השניים מוצא את בטויו לדעת ביהמ"ש "בהטלת עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות, לצד מאסר על תנאי ומצוי למתקונים..." אכן חוטל על הנקבל עונש מאסר שלוש חודשים שירוצה בעבודות שירות החל מ-18.8.09, ובנוסף מאסר על תנאי של ששה חודשים אותו הנאשם אם יעבור תוך 3 שנים עבירת זיוף. בנוסף, וללא קשר לפצוי אורחי אותו תורבע המטופל, הטיל ביהמ"ש על הנקבל חובת תשלום פיצוי של 20,000 ₪.

גם ועדת המשמעות התלבטה בסוגיה זו. גם היא סברה "שלא ניתן לחקל בחומרת המעשה שבגינו חורשע הנקבל". כל זיוף הוא מעשה חמור, כך אומרת הועדה, וזיוף "תקשור לטפול רפואי או לתיעוד ההסכמה..." לא כל שכן. "במעשה זה יש כדי לפגוע לא רק באותו הנקבל, אלא בעוסקים ברפואה בכלל. לצד זה הועדה חרגשה את התרשמותה מ"שירות ארוכה של עדויות ומכתבים המלמדים על חיות הנקבל רופא למזפת, חוכה להערכה יוצאת דופן, הן מבחינת רמתו המקצועית, המסירות לעבודתו ולמטופליו והן מבחינת אישיות ויחסיו עם כל הסובבים אותו מטופלים... סגל העובדים, עמיתיו למקצוע ואף תלמידיו..." על רקע כל אלו לא חסתירה הועדה ש"התקשור ליישב בין שני קטבים אלה", ואולם סופו של דבר היא הגיעה למסקנה כי המדובר "הוא בחריג קיצוני להתנהגותו חרגילה של הנקבל... המאופינת בקור רוח ובשקול דעת...". הוא עשה מה שעשה לאחר שנתקף בחרדה.

לכל השיקולים הללו חוסיפה הועדה את שיקול חלוי חומן (שש שנים) בו סבל הנקבל נזקים כבדים, ובהם דחית בקשתו להתמנות פרופסור. סופו של דבר שהיא המליצה לשר חבריאות להתלות את רשיון הנקבל לשלושה חודשים שיכול שתחמוף "לתקופה שבה הנקבל ירצה את עבודת השירות".

גם ממרום מושבו של מי שניזון ממסמכים בלבד לא קשה להתרשם שאכן מדובר במעשה חריג מבחינת הנקבל. חריגות אינה מקטינה את חומרת העבירה, ואולם אי אפשר גם להתעלם ממנה. חשילוב של השניים ביחד עם כל שעומד לזכותו של הנקבל, חבל במפורט לעיל, מאפשר לדאות את המלצת הועדה כעומדת במתחם חסבירות, ומכה חלל שרק במקרים קיצוניים יתערב תשר בחמלצת הועדה, אינו מתערב בה ואני מאמץ אותה. רשיונו של הנקבל יותלה לשלושה חודשים מחיום.

ניתן היום: 20.8.09

נשיא (בדימוס) של בית דין המחוזי בירושלים